

Federation of Afghan Refugee Organizations in Europe

قطعهنامه کنفرانس

مروری بر استقلال و اصلاحات امانی

۱۹ اکتوبر ۲۰۱۹، هالند

به سلسله کنفرانس های سالانه فدراسیون سازمانهای پناهندگان افغان در اروپا (فارو) بتاريخ ۱۹ اکتوبر ۲۰۱۹ نژدهمین کنفرانس فارو تحت عنوان (مروری بر استقلال و اصلاحات امانی) در نزدیکی شهر لاهه (هاگ) کشور هالند به اشتراک بیش از صدو بیست تن از دانشمندان و نمایندگان سازمانهای پناهندگان افغان در اروپا برگزارشد. اشتراک کنندگان بعد از استماع پرزنتیشن ها و بیانات صاحب نظران، موضوع کنفرانس را مورد بحث و مذاقه قرار داده و به نکات ذیل تاکید نمودند :

الف: استقلال در مفهوم کلاسیک آن تمثیل مستقلانه حاکمیت است در سیاست داخلی و سیاست خارجی. درسالهای قبل از ۱۲۹۸ (۱۹۱۹) قبل از این که امان الله خان زمام امور سلطنت را بدست بگیرد، دولت افغانستان نمیتوانست در سیاست خارجی اراده خویش را مستقلانه تمثیل کند. امان الله خان که افکارش درپرتو آموزش های پیش کسوتان جنبش مشروطیت شکل گرفته بود، به درک نیاز جامعه به تحول ومدرنیزم رسیده بود و میدانست که استقلال سیاسی قدم نخست در این راه است، ودر آغازین روز های تکیه بر تخت سلطنت اراده قاطع خویش را برای استرداد استقلال سیاسی اعلام کرد. مردم افغانستان که از بی اراده گی امرای وابسته به امتیازات استمراری انگیس ها، فقر و عقب ماندگی در جامعه وفقدان استقلال سیاسی به تنگ آمده بودند به دور شاه جدید حلقه زده و با پیشکش نمودن جان ومال شان پشتیبانی خویش را از تصمیم شاه جوان برای کسب استقلال سیاسی نشان دادند. مردم افغانستان تحت ذعامت شاه توانستند بریتانیای کبیر را وادار به قبول استقلال افغانستان سازند.

ب: شاه امان الله بار ها گفته بود کشوری که مردم اش بیسواد وگرسنه باشند، نمیتواند آزاد باشد. این تبلوراعتقاد امان الله خان به استقلال به مفهوم وسیع ترآن است. مفهومی که استقلال اقتصادی را نیز احتوا میکند. وی بعد ازکسب استقلال سیاسی، درمشوره با شخصیتهایی از جنبش مشروطیت بخصوص محمود طرزی، محمد ولی خان دروازی وده ها شخصیت ترقیخواه ومشروطه خواه، رو آورد به دولتنسازي و اصلاحاتی که جامعه را قادر به حرکت به سوی پیشرفت و ترقی بسازد. برنامه اصلاحات امانی شامل ساحات قانون گذاری، ترقی اجتماعی، رشد اقتصادی و فرهنگی(بخصوص معارف) بوده و کار تطبیق آن به سرعت آغاز گردید. نظامنامه اساسی ۱۹۲۳ که در واقع نخستین قانون اساسی افغانستان محسوب میگردد، چوکات عمومی قانونی را برای نظام جدید وحرکت آن بسوی آینده روشن ترسیم نمود. در این قانون اساسی هنوز پارلمان پیش بینی نشده بود. در عوض امان الله خان برنامه های اصلاحی خویش را در لویه جرگه ها، غرض مشورت طرح می نمود و در صورت رضائیت مردم به تطبیق آنها می پرداخت. اصلاحات امانی در زمان کم اثرات ملموسی را در ساحات دولنداری، رشد معارف، ژورنالیزم و توسعه روابط با سایر دول به بار آورد. از میان جوانانی که در این دوره برای تحصیل به خارج فرستاده شدند وبعد ها به مبارزین نامدار تبدیل شده ویا آثار علمی ماندگاری از خود بجا گذاشتند میتوان از میر غلام محمد غبار، دکتور عبدالرحمن محمودی، براتعلی تاج و ... نام برد. چهره شهرکابل آهسته آهسته عوض میشد.

ج: انگلیسها از اینکه آزادی خواهان هند به دولت امانی بحیث یک الگو و یک تکیه گاه می نگرستند احساس خطر می نمودند. از جانب دیگر یک افغانستان مستقل و متکی بخود میتواند مانعی باشد برای تطبیق پلان های آینده انگلیس برای منطقه. انگلیس ها به فعال سازی شبکه های جواسیس که در داخل و خارج از تشکیلات دولتی امانی داشتند، و با برنامه از قبل طرح شده برای سرنگونی نظام شاهی امان الله و نابودی باران صادق و مبارز او اقدام کردند. انگلیسها که به خصوصیت محافظه کاری مذهبی وحساسیت های مردم افغانستان خوب آگاه بودند، به جستجوی راه های تحریک احساسات مذهبی مردم پرداختند. در جریان سفر شاه امان الله و ملکه ثریا به اروپا جواسیس انگلیس عکسهایی جعل کردند که ملکه را بدون حجاب در میان مردان نشان میداد. این عکس ها قبل از بازگشت امان الله خان توسط عمال انگلیس در افغانستان وسیعاً پخش شده بود. پس از بازگشت از اروپا امان الله خان با شور و شوقی که برای تغییرجامعه داشت، پیشنهاد برخی اصلاحات شکلی در لباس مامورین دولت واشتراک کنندگان لویه جرگه وفرستادن دختران برای تحصیل به اروپا را مطرح نمود. ذهنیت جامعه هنوز برای این نوع اصلاحات آماده نبود. این حالت وفعالیت متداوم دستگاه عظیم استخباراتی انگلیس باعث فاصله گرفتن مردم از او و مؤثرترشدن تبلیغات عمال انگلیس گردید و سر انجام در سال ۱۹۲۹ با وسیع شدن دامنه بغاوت ها شاه امان الله تصمیم گرفت برای جلوگیری از خونریزی کشور را ترک کند. ابراز آمادگی توسط بخش هائی از ملت برای دفاع مسلحانه از نظام امانی نتوانست به تغییر این تصمیم منجر شود. بحران همه جانبه متعاقب آن دست نامرعی بریتانیا را برای جابجائی پیهم مهره های دست پرورده اش بر اریکه قدرت، عقب راندن وعقب نگهداشتن افغانستان از کاروان تمدن و ترقی بازساخت. محصول این وضع حاکمیتهای استبدادی و بی توجه به خواستهای مردم بود. اشغال افغانستان توسط اتحادشوری وقت به استقلال صرفاً سیاسی دوره های ماقبل پایان داد. پایداری در جنگ مقاومت وقربانی های مردم افغانستان برای استرداد استقلال افغانستان از روسها باعث خروج روسها از افغانستان شد اما مردم ما نه به استقلال رسیدند و نه به آزادی. زیرا رهبری مقاومت ضد روسی را قدرتهای خارجی از مردم افغانستان ربوده و به دستهای ناپاک پاکستانی ها و عمال داخلی شان سپرده بودند. متأسفانه امروز هم برخی از سفارتهای دول خارجی در وطن ما تعیین تکلیف میکنند و در موارد مشخصی مثلاً مذاکرات مستقیم صلح ایالات متحده با طالبان ومتن مسوده قرارداد اسارت آور دوحه میتوان دید که حاکمیت ملی افغانها نه توسط حکام افغانستان بلکه توسط خارجی ها و در جهت منافع آنها تمثیل میگردد. این وضع تابناکی خاطرۀ استقلال دوران امانی را که ما امروز با افتخار صد سالگی آن را تجلیل میکنیم، بیشتر برجسته میسازد.

کنفرانس برای بزرگداشت واقعی از تلاش‌هایی که در دوران شاه امان الله برای استقلال و ترقی افغانستان صورت گرفت، وبه هدف ترویج بهتر استقلال خواهی در بین نسل جوان افغانستان اقدامات ذیل را سفارش نمود:

الف: با آنکه دوران قدرت شاه امان الله، مثل هر دولتمدار دیگر خالی از اشتباهات نبود اما مردم افغانستان به این دوره بحیث یک برهه‌اششنائی و افتخار آفرین در تاریخ معاصر شان می‌نگرند. اشتراک کنندگان کنفرانس معرفی افتخارات این صفحه تاریخ و سایر افتخارات تاریخی و فرهنگی افغانستان را با انجام تحقیق، تتبع و چاپ کتب در رابطه با جوانب مختلف آن وجبیه ملی همه فرزندان افغانستان میدانند.

ب: بهترین راه برای تجلیل از استقلال ۱۹۱۹-۱۹۲۹ و اصلاحات امانی ادای نقش فعال در جهت آغاز و یا تقویت کوشش‌های علمی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی میباشد که در داخل و خارج از افغانستان برای رسیدن به استقلال واقعی و ترقی افغانستان براه انداخته میشوند. مساعی ما ولو کوچک هم باشند، بخشی از مساعی مردم افغانستان در این راستا بوده و ارزشمند خواهد بود.

ج: اعتراض بر حرکات و پالیسی‌های دول خارجی و عوامل داخلی آنها که خواست استقلال طلبانه و ترقیخواهانه مردم افغانستان را نادیده می‌گیرند، نه تنها حق، بلکه وجبیه ملی ما میباشد. اخیراً ایالات متحده با آغاز مذاکره مستقیم با طالبان در غیاب مردم و دولت افغانستان از یکسو و با دادن تعهد به طالبان در ساحاتی که بخشی از حاکمیت ملی افغانستان پنداشته میشوند (مسوده قرارداد دوحه)، علناً خواست و اراده مردم افغانستان را نادیده گرفته است. اشتراک کنندگان به افغانهای مقیم اروپا سفارش نمودند تا با حرکات اعتراضی قانونمند علیه مذاکرات مستقیم و روحیه قرار داد رد شده دوحه از تکرار این اشتباهات جلوگیری کنند. هر توافق صلحی که مهترتانیید مردم افغانستان را نداشته باشد، مورد تائید اشتراک کنندگان کنفرانس و هزران افغان مقیم اروپا که در این کنفرانس نمایندگی میشوند، نخواهد بود.

ج: تحقیق در مورد جوانب مختلف اصلاحات امانی و عکس العمل دشمنان افغانستان در برابر آن، سقوط رژیم امانی و عواقب آن برای افغانستان توسط محصلین پوهنتونهای افغانستان و انتشار نتایج این تحقیقات بحیث اسناد علمی میتواند نقش مهمی در آموزش از تجارب مثبت و منفی این اصلاحات برای نسل جوان و ترقیخواه افغانستان داشته باشد. مبرهن است که شرایط طی صد سال گذشته تا حدی دگرگون شده است، اما اکنون هم افغانستان در محاصره دشمنان قرار دارد. دولت پاکستان به کفالت از بریتانیا و از طریق کار برد همان تاکتیک‌های شیطانی سد راه هر کوششی میشود که برای برآمدن افغانستان از بحران کنونی صورت می‌گیرد. پس تجارب صد سال قبل هنوز هم برای نسل جوان کشور آموزنده خواهد بود.

د: کنفرانس به مؤرخین و نویسندگان افغان مقیم اروپا که به یکی از زبانهای اروپائی تسلط دارند سفارش میکند تا با استفاده از امکانات موجود در غرب، به نوشتن جزوه‌ها و کتب در مورد صفحات درخشان تاریخ و افتخارات فرهنگی افغانستان به یک زبان اروپائی، در معرفی افتخارات تاریخی و فرهنگی ما نقش شایسته‌شان را ایفا نمایند.

قطعه‌نامه‌ها بر مبنای نظرات متخصصین و بحث‌های اشتراک کنندگان در چهار ماده فوق ترتیب و تصویب گردید.